

Příspěvek o České republice ve výroční zprávě Amnesty International pro rok 2015

Evropská komise vystupovala proti České republice za diskriminaci Romů. Česká vláda přijala opatření cílicí k rovnému přístupu ke vzdělání. Rutinní zadržování uprchlíků a migrantů vyvolalo vnitřní i mezinárodní kritiku.

DISKRIMINACE ROMŮ

Vzdělávání

Evropská komise pokračovala ve svém vystupování proti České republice za diskriminaci Romů v oblasti vzdělávání. Z důvodu nadměrného zastoupení romských dětí ve školách a třídách pro žáky s lehkým mentálním postižením (praktické školy), kde romské děti představují třetinu žáků, se konkrétně jednalo o porušení směrnice EU o rasové rovnosti. V březnu parlament přijal novelu školského zákona, která zavádí opatření na podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných školách. Novela vstoupí v platnost dne 1. září 2016. V květnu předseda vlády na základě stížností zaměstnanců ministerstva školství na šikanu ze strany svého šéfa ministra odvolal. Dne 17. června byla jmenována nová ministryně školství, která se v minulosti angažovala v oblasti lidských práv. 23. září přijala vláda novelu školského zákona, která zavedla povinný rok předškolního vzdělávání. V září ministryně školství oznámila, že ministerstvo zvažuje zrušení vzdělávacího programu pro žáky s lehkým mentálním postižením.

Bydlení

V říjnu vydala vláda zprávu o situaci romské menšiny, v rámci níž došla k závěru, že asi polovina ze 242 000 Romů žijících v zemi splňuje vládní měřítko a definici pro sociální vyloučení. Ten samý měsíc vláda předložila koncepční rámec o sociálním bydlení s cílem zlepšit přístup k dostupnému bydlení pro ty, kteří jsou v nouzi. Rámec předpokládá přijetí nového zákona o sociálním bydlení v roce 2016.

Sexuální a reprodukční práva

Dne 1. října vláda zamítla návrh zákona o odškodnění pro romské ženy, které byly násilně sterilizovány mezi lety 1966 a 2012. Cílem tohoto návrhu, který byl předložen ministrem pro lidská práva, je zajistit přístup k opravným prostředkům pro ženy, jako jsou peněžní náhrady, a to včetně případů, kdy z důvodu promlčení nemohly získat přístup k této náhradě prostřednictvím soudního řízení. V dopise od komisaře Rady Evropy pro lidská práva byla vláda vyzvána k tomu, aby zákon přijala. Premiér doporučení nedbal a argumentoval, že to nebylo nutné.

RASISMUS A XENOFOBIE

V období mezi červnem a zářím se stovky protestujících zúčastnily anti-uprchlických a proti-migrantských demonstrací v metropoli Praze i dalších městech. Některé protesty byly vyváženy akcemi aktivistů s opačným směřením - proti rasismu a pro práva uprchlíků.

Skupiny na podporu uprchlíků čelily hrozbám od krajně pravicových organizací. V září byly na okna a dveře komunitního centra Kašpárek z Pardubic umístěny nálepky zobrazující oprátku a hlásající "smrt zrádcům".

K incidentu došlo jen pár dní poté, co centrum uspořádalo akci na sběr potravin a další pomoci pro uprchlíky. Policie informovala média, že se případ vyšetřuje jako přestupek.

PRÁVA UPRCHLÍKŮ A MIGRANTŮ

Vláda i nadále odmítala relokační uprchlíků v rámci EU. V říjnu premiér volal po posílení hranic Evropské unie, které spadají pod pravomoc pohraniční agentury Frontex - chtěl zvýšit ochranu vnějších hranic Schengenského prostoru. Podle průzkumů veřejného mínění bylo 50 % Čechů proti politice přijímání uprchlíků prchajících před ozbrojeným konfliktem.

Od začátku roku policie rutinně kontrolovala vlaky kvůli nelegálním migrantům. Ti, kteří byli zadrženi bez platných víz, byli převezeni do detenčního centra, zatímco probíhalo řízení o jejich deportaci. Nevládková Organizace pro pomoc uprchlíkům v září reportovala, že se asi 700 uprchlíků a migrantů, převážně ze Sýrie, Afghánistánu a Iráku, nachází v jednom z center, konkrétně v Bělé-Jezové. Jelikož mělo centrum kapacitu jen 260 lidí, velký počet uprchlíků a přistěhovalců musel přespávat ve vojenských stanech, tělocvičnách a prefabrikovaných kontejnerech.

V říjnu veřejná ochránkyně práv (ombudsmanka) uvedla, že se životní podmínky v centru Bělá-Jezová rovnaly ponižujícímu zacházení a byly horší než ve vězení. Dospělí byli do areálu přivedeni v poutech, běžně kontrolováni policií ve večerních hodinách a ubytováni v nehygienických podmínkách. Jídlo bylo distribuováno policisty v kuklách a helmách. Za měsíční pobyt bylo uprchlíkům a migrantům pobývajícím v centru účtováno 260 eur. Dle své odpovědi ze 13. října, ministerstvo vnitra ignorovalo tyto obavy a odmítlo doporučení ombudsmanky, aby přestaly být v centru umístěny matky s dětmi. Dne 22. října vysoký komisař OSN pro lidská práva kritizoval zacházení s migranty a uprchlíky a vyjádřil obavy, že vláda přistupuje k zadržování uprchlíků jako k rutinní politice. Mluvčí prezidenta řekl, že tato kritika byla součástí kampaně proti zemi. Dne 17. listopadu se prezident zúčastnil pražské demonstrace, kterou pořádala anti-islámská skupina Blok proti islámu. Ve svém projevu prohlásil, že existuje půl milionu cizinců, kteří žijí v ČR, a s nimiž „*nejsou žádné problémy ... Jejich kultura je plně kompatibilní s evropskými hodnotami. Není to kultura atentátníků, není to kultura náboženské nenávisti.*“

MUČENÍ A JINÉ ŠPATNÉ ZACHÁZENÍ

S pacienty s mentálním postižením v ústavech duševního zdraví bylo i nadále špatně zacházeno. V březnu Evropský výbor proti mučení vyzval k ukončení praxe, kdy policisté zadržují rozrušené pacienty v psychiatrických léčebnách; vyjádřil znepokojení nad použitím síťových lůžek jako formy ochranného opatření nebo omezovacích prostředků, často pro nadměrné trvání; a znovu zopakoval svou výzvu k jejich stažení z psychiatrických léčeben a používání více vhodných prostředků, jako jsou lemovaná lůžka pro pacienty, kteří potřebují ochranná opatření.

PRÁVA LESEB, GAYŮ, BISEXUÁLŮ, TRANSEXUÁLŮ A INTERSEXUÁLŮ

V listopadu prostějovský okresní soud uznal adopční proces, který byl vydaný pro homosexuální pár prostřednictvím okresního soudu v Kalifornii v roce 2007. Česko-francouzský pár trvale žijící v USA požádal o uznání pro přesun do České republiky a možnost nadále využívat právo na rodinný život. Prostějovský soud rozhodl, že uznání adopce bylo v nejlepším zájmu dětí, a to i přes nedostatek místní legislativy umožňující adopci párů stejného pohlaví.

